

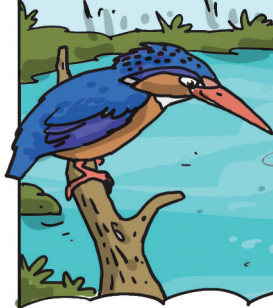
SİMİT ve PEYNİR'le "BİLİM İNSANI ÖYKÜLERİ"

Theodore
Monod

(1902 - 2000)

Yazan ve Çizen:
Bilgin Ersözlü

Yıl 1913. Fransa'da, Paris yakınlarında bir göl kıyısındayız. Durgun suya diktiği keskin gözleriyle o öğlen yemeği için ağızına layık bir balık arayan yalıçapkını, kendisinin de gözlendiğinin farkında değil.

Av için beklemesi çok iyi oldu. Dakikalaradır hareketsiz duruyor. Âdeta poz verdi bana... Başındaki kırçilli desen de ne güzelmış... Hah! Bir balık gördü sanırım.

Theodore kuşun resmini yapıyor galiba, değil mi?

Resmini yaparken davranışlarını da not alıyor sanırım. Alçak sesle konuşalım da yalıçapkını ürküp kaçınsın.

Lüp diye lüpletiverdi!

Ha ha ha!

Birkaç gün sonra okulda...

Okul gazetesi için hazırladığın yalıçapkını yazısını okudum. Çok beğendim Theodore.

Teşekkür ederim öğretmenim.

Hazır söz balıktan açılmışken Peynirciğim, palamut mevsimi geldi de geçiyor yanı!

Ha ha ha! Tamam, tamam. Mesaj alındı. Öykümüz bitsin de...

Dönüşte bir yaprağın üzerinde bir sürü de tırtıl gördüm öğretmenim. Her gün göle gidemeyeceğim için içlerinden birini bu küçük reçel kavanozuna koydum. Gazetemizin bir sonraki sayısına da tırtılların kelebeğe dönüşümü üzerine bir yazı hazırlamayı planlıyorum.

Beslensin diye kavanoza taze yaprak koymayı da unutmamışsın. Bravo Theodore, bravo.

Kavanozun kapağına delik de açmış, görüyor musun? Nasıl da düşünüyor böcekçazısı.

Görüyorum, görüyorum.

Takip eden yıllar içinde Theodore Monod hayvanlar, böcekler, ağaçlar ve bitkiler, kısacası doğal yaşam üzerine ne bulursa okur. Kitaplardan, dergilerden öğrendiği her şey doğaya karşı beslediği sevgi ve merak duygularını büyütür. Üniversitede doğabilim eğitimi görürken deniz yaşamı üzerine araştırmalar yapılan bir laboratuvar da çalışmaya başlar. Bu iş sayesinde Batı Afrika'da Moritanya kıyılarında yaşayan fokları incelemek amacıyla düzenlenen bir keşif gezisine katılır. 1922 yılında yaşadığı bu deneyim, Monod'nun hayatında yepyeni bir pencere açar...

Theodore Monod çölle tanışır.

Büyük Sahra!
Kim bilir kendinden bile büyük ne sırlar taşıyorsun. Kim bilir ne çok canlıya ev sahipliği yapıyorsun.

Ben biliyorum.
Örneğin develere.

Yalnızca develere değil tabii ki.

Böylece hayatının geri kalanında, neredeyse yetmiş yıl boyunca sürdürüleceği Büyük Sahra'yı araştırma gezilerine başlamış olur.

Yetmiş yıl mı! Yanına bol bol su alsan bari.

Ha ha ha!

Bu gezilerde Büyük Sahra'nın farklı bölgelerinde otuzdan fazla bitki ve böcek türü keşfeder.

Çölde yaşayan böcek, hayvan ve bitkilerin yanı sıra taşları ve kayaları da inceler. Dolastığı coğrafyada milyonlarca yıl önce yaşamış canlılara ait fosiller de bulur.

Of! Amma da büyükmüş bu çöl. Baksana, neredeyse bütün Kuzey Afrika'yı kaplıyor.

Ee, boşuna Büyük Sahra dememişler.

Aa! Çöller tamamen kumlarla kaplıdır, böyle kayalıklar, dağlar filan olmaz sanıyordum ben.

Demek ki oluyormuş. Çöl, yere düşen yağış miktarıyla ilgili bir tanım aslında. Yağış çok az olduğu için Antarktika'ya bile çöl deniyor.

Büyük Sahra'daki en ilginç keşiflerinden birini ise bir mağarada yapar.

Binlerce yıl önce bu mağarada yaşamış insanların yaptığı resimler! Bugünkü koşullarda burada yaşaması mümkün olmayan çeşit çeşit hayvan tasvirleri. Zürafalar, antiloplar, öküzler... Keçi bile var!

Yani?

Yani Büyük Sahra eskiden çöl değilmiş, sonradan çölleşmiş. Birkaç bin yıl öncesine kadar zengin bir bitki örtüsüne ve hayvan çeşitliliğine sahipmiş.

Theodor Monod Büyük Sahra'daki keşif gezilerini 1992 yılına dek sürdürdü. Zaman zaman deve üzerinde, zaman zamansa yürüyerek on binlerce kilometre yol kat etti ve zorlu iklim ve coğrafya koşullarına rağmen çölde tutunmayı başaran yaşamın izini sürdü. Gezilerini derlediği kitaplar ve yazdığı yüzlerce bilimsel makaleyle Büyük Sahra'nın bugünkü kadar geçmişine de ışık tutmuştur.

Biz de bir balıkçı tezgâhına gidip şu palamutlar dedikleri kadar lezzetliymiş, o konuya ışık tutsak mı Peynirciğim?

Ha ha ha! Hadi gidelim bakalım.